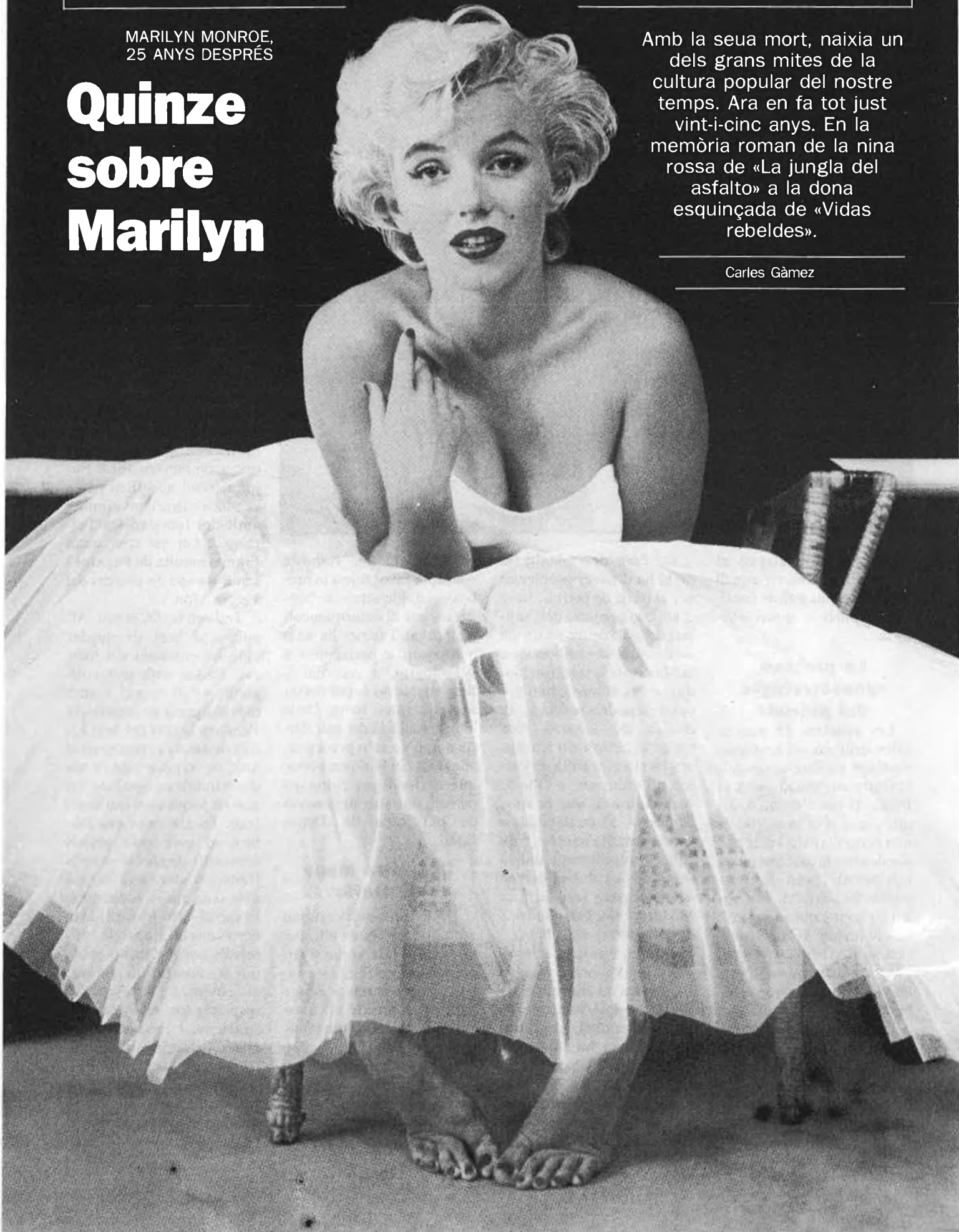

MARILYN MONROE,
25 ANYS DESPRÉS

Quinze sobre Marilyn

Amb la seua mort, naixia un dels grans mites de la cultura popular del nostre temps. Ara en fa tot just vint-i-cinc anys. En la memòria roman de la nina rossa de «La jungla del asfalto» a la dona esquinqada de «Vidas rebeldes».

Carles Gàmez

Concepció Ferrer, Margott, Maria del Mar Bonet, Marta Pessarrodona i Carme Alborch.

La matinada del 4 al 5 d'agost de 1962 desapareixia tràgicament una de les grans estrelles del cinema contemporani, Marilyn Monroe. Ara, en complir-se els vint-i-cinc anys de la seua mort, la recordem a través de les opinions de quinze dones del món de la música, la literatura, la política, la moda, l'espectacle, la fotografia i el periodisme.

Concepció Ferrer, presidenta del Comitè de Govern d'UDC.

Per a mi, en la seua història —tant real com fictícia— conflueixen tots els ingredients clàssics que conformen un mite: sortida del no-res, llaurar-se un camí i arribar a l'èxit, —i això va fer que l'engegessin moltes dones, que la imitessin—, una adolescència atropellada, la utilització esclavitzant de la seua bellesa i la seua mort. Sobretot la seua mort, que un s'imagina tan sola i desesperada, despertava i encara desperta sentiments de pa-

ternalisme i possessió que, evidentment, no tenen res de sans.

Fou una bona actriu, que podria haver demostrat la seua vàlua amb la nova generació de directors americans, un fet que la seua mort va impedir.

Margott. *Vedette* transformista.

Marilyn és el mite mundial per excel·lència. La màxima expressió de la feminitat. Tenia un poder d'atracció bestial i, després, resultava que podia ser també la xica més senzilla. Mai no he fet una imitació de Marilyn, segurament perquè hauria quedat una Marilyn, molt niota... Ara, parlant seriosament, resultava massa entranyable per a fer riure.

Maria del Mar Bonet.

La trobava una bona actriu, sobretot una gran senyora de la comèdia, física-ment esplèndida; encara que m'agradava més quan va madurar que de jove. Jo recomanaria els seus discos i la seua veu.

Carme Portaceli, directora de Teatre.

Hi ha una pel·lícula seua —*Los Inadaptados*— que sempre que la veig em produeix una emotivitat tan bèstia que em fa mal d'estómac.

Per a mi, tot l'assumpte de *sex-symbol* fou una gran putada que li feren, una invenció mercantil, una invenció masculina per continuar projectant els seus papers socials.

Va ser un mite dels homes i per als homes, en una societat rotundament fal·locrítica. Ara, afortunadament, els homes han esdevingut també *sex-symbols*, amb tota aquesta moda del culturisme i l'exhibició física.

Rosita Amores. *Vedette*.

Marilyn va influir en tota una generació, encara que jo crec que estic més prop de Jayne Mansfield, ha, ha. Marilyn era allò que es diu una senyora estupenda.

Em sent molt prop d'ella quan cantava allò: «Els diamants són el millor amic d'una xica». Tota una declaració de principis.

Teresa Gimpera, actriu.

Jo crec que el fet més remarcable de la figura de Marilyn era la seua gran personalitat. No vull entrar en consideracions si era millor o pitjor actriu. Després, crec que fou una persona poc madura, molt desprotegida; només cal mirar moltes de les claus de la seva vida. És innegable que era dona d'una bellesa superba, però no crec que marqués un *look*, encara que hi hagués moltes pseudo-marilyns. Per a mi, Brigitte Bardot sí que va tenir un verdader *look*, que va influir en tota una generació, que es va veure reflectat en el carrer.

Indubtablement, la seua mort dramàtica li va donar aquest caràcter de mite, cosa que va ocórrer amb altres actrius, tan bones o millors, com Bette Davis o Katherine Hepburn. És una mica semblant a allò que es va esdevenir amb James Dean.

Mercé Ibarz, periodista.

És un pòster, segurament perquè la vaig tenir enganxada molt de temps en la meua habitació.

Sembla que és una de les actrius que millor va saber expressar físicament les expectatives que les dones de la seua època tenien respecte als homes. No deixa de ser paradoxal que, després, haja estat un dels símbols emblemàtics de la mitologia gai. Una de les coses d'ella que possiblement més m'agradaven era la seua famosa miopia, aquesta mirada de miop, com també la tenia un altre mite, James Dean. És allò de les mirades expectants.

Marta Pessarrodona, escriptora.

Contemporàniament, en la seua època, Marilyn no em va dir res; vull dir que ha estat després, quan he vist moltes de les seues pel·lícules, que vaig començar a interessar-m'hi. La considero una figura molt entranyable i, al mateix temps, molt tràgica. La recordo en la seua aparició fugaç en *La jungla del asfalto*, com una noia molt espantant, però res més. I, després, com la Lorelei divertidíssima de *Los caballeros las prefieren rubias*, la Marilyn tendra de *Bus Stop*, etc.

Recordo que una editorial, avui desapareguda, em va encarregar la traducció al castellà d'un suposat diari de l'estrella. Després, no va arribar a publicar-se. Suppose que naturalment seria fals, però allí apareixen totes les tragèdies que l'envoltaren, l'orfeinat, la violació, etc. Està clar que la seua figura, com la dels Beatles, forma part indiscutible de la cul-

tura popular contemporània, i així, passarà a la història. A mi, de tota manera, m'han corprès més en diferents estils figures com Judy Garland o Barbara.

Carme Alborch, directora general de Cultura de la Generalitat valenciana.

Per a mi, fou una dona amb una vida prou difícil. D'ella, segurament una de les coses que més m'encanten són les seues frases, algunes d'elles antològiques, com aquella de «La música clàssica és on no canten». Fou una dona bellíssima, i així la recordem. Una vegada, a Roma, vaig assistir a un seminari que es titulava «Diamants i perfums: un luxe o un destí», que curiosament encapçalaven dues cites, l'una de Marx i l'altra de Marilyn. No m'interessa l'aspecte de *sex-symbol*, crec que afortunadament Marilyn anà més enllà d'aquests estatus prefabricat; mireu, si no, com estava de meravellosa en *Vidas rebeldes*, de John Huston.

Mary Sempere, actriu.

Era una dona que tenia allò que es diu «àngel», perquè tot i haver-hi una colla de dones guapíssimes, però entre totes, solament una és la que destaca, la que té personalitat. A més, traspassava la pantalla. Tenia una sexualitat ingènua, no agressiva, era dolça, quasi podia ser una filla nostra.

He vist, crec, totes les seues pel·lícules, i no sabia triar. Per a mi, la imaginació és la cosa més bonica que tenim, potser per això la recordem tal com era.

Roser Marcé, dissenyadora de moda.

Per a mi, fou una dona intel·ligent, perquè va saber representar magníficament el paper de dona-objecte.

Colita, fotògrafa.

Ella és un personatge entranyable de la meua joventut, lligat a unes meravelloses vetlades cinematogràfiques. Fou una gran actriu —malgrat allò que s'ha escrit en contra— i sobretot una gran comediant; només cal recordar el film *Con faldas y a lo loco*. Fou una actriu poc aprofitada, que no va tenir la seva oportunitat. Potser, si hagués viscut més temps, ens hauria donat més d'una sorpresa.

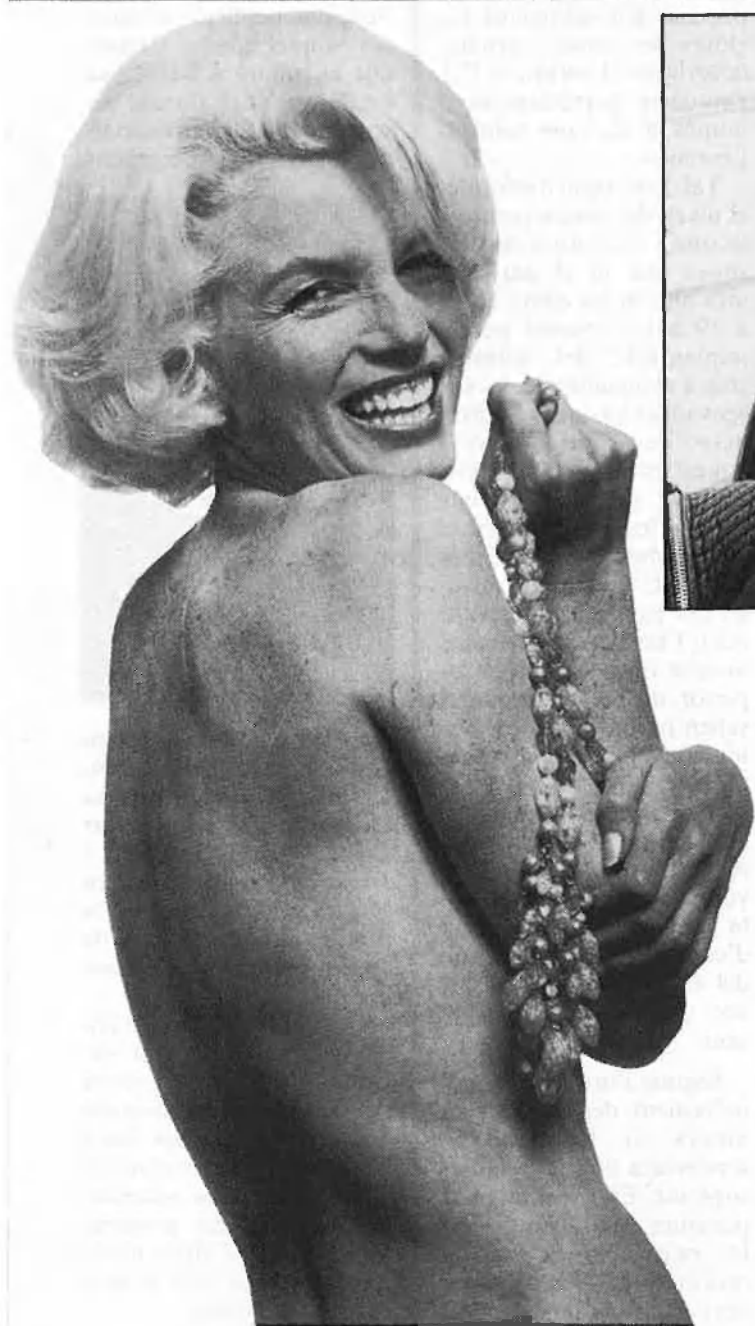
Per a mi, la seua millor fotografia, almenys la que a mi més m'agrada, és una que li va fer Richard Avedon, continguda en un llibre que es diu *Nothing personal*, perquè sap donar-nos aquesta imatge de solitud personal que segurament sempre la va envoltar.

Lola Badia, escriptora.

No m'interessa gens. Tot això del mite em sona a música celestial. He vist algunes de les seves pel·lícules, com per exemple *Con faldas y a lo loco*, que em va divertir molt, però no m'interessa tota aquesta història del mite *sex-symbol*. Això és més cosa d'homes. A mi, qui m'agrada de debò és el James Bond de la primera època, el senyor Sean Connery.

Maruja Torres, escriptora.

És un personatge molt difícil. La primera imatge que tinc de Marilyn és la d'aquesta dona terrible de *Niágara*, fins i tot ordinària, amb aquell moviment de malucs... Després, ràpidament, descobriem que també podia ser tendra, en *Bus Stop*, un film que em va enganxar. Quan va morir Marilyn, tenia dinou anys. Allò fou una mena d'injustícia, la seua mort. Ara, amb el temps, no sé si m'agrada tant... La veritat és que sóc poc

Mary Sampere,
Núria Feliu, Lola
Badia, Roser
Marcé, Maruja
Torres i Colita.

mitòmana. Si hagués de triar-ne una pel·lícula, segurament seria *Con faldas y a lo loco*, un film redó.

El seu mite té tots els ingredients: morir jove i tràgicament, és allò de les vides que cremen, és la fascinació per l'auto-destrucció.

Núria Feliu, cantant.

Per a mi, fou un enamorament, perquè no solament s'enamoren els homes. Sobretot, en ressaltaria la Marilyn com a cantant, que és una cosa de la qual s'ha parlat molt poc. Era una gran cantant, i no perquè posseeixi una gran veu, o unes grans facultats, sinó perquè sabia cantar, amb un gust, un *swing*, una forma ... caram, *chapeau*.

Jo he cantat algunes cançons que ella va fer famoses, ja sabia, però, que no podria ser com ella...

A mi, potser per defecte professional, la Marilyn que m'agrada és la de les comèdies musicals. Fou un amor platònic.